בהדיא כתיב א) אי זבחי שלמי ציבור מרבויא דקראי אתי 1בקדש הקדשים תאכלנו כל זכר (בכהנים) יאכל אותו לימד אעל זבחי שלמי ציבור שאין נאכלים אלא לזכרי כהונה ב)תנאי היא איכא דמייתי לה מהכא ואיכא דמייתי לה מהכא חטאת ג) מה חטאת במקדשה בבלוע אף כל מקדשה בבלוע אשם מה אשם אין שפיר ושליא קדוש בו אף כל אין שפיר ושליא קדוש בו קסבר ד)ולדות גקדשים בהוייתן הן קדושים ודנין אפשר משאי אפשר מלואים מה מלואים מותריהן בשריפה ואין (א) בעלי חיים מותריהן בשריפה אף כל מותריהן בשריפה ואין בעלי חיים מותריהן בשריפה שלמים מה ה)שלמים מפגלין ומתפגלין אף כל מפגלין ומתפגלין במתניתא תנא משמיה דר"ע 2זאת התורה כו' מנחה מה מנחה מקדשת בבלוע אף כל מקדשת בבלוע ואיצטריך למכתב בחטאת ואיצטריך למכתב במנחה דאי כתב רחמנא במנחה משום דרכיכא בלעה אבל חטאת אימא לא ואי כתב רחמנא בחטאת משום דבשר אגב דשמן קדיר אבל מנחה אימא לא צריכא חטאת ומה חטאת אינה באה אלא מן החולין וביום ובידו הימנית אף כל אינו בא אלא מן החולין זוביום חובידו הימנית וחטאת גופה מנלן א"ר חסדא דאמר קרא 3והקריב אהרן את פר החטאת אשר לו ט)י)משלו ולא משל ג) מעשר כביום למביום 4צוותו נפקא מכדי נסבה בידו הימנית מדרבה בר בר חנה נפקא דאמר רבה בר בר חנה אמר ריש לקיש ס)כל מקום שנאמר אצבע וכהונה אינו אלא ימין כדי נסבה ע)אשם מה אשם עצמותיו מותרין פאף כל עצמותיו מותרין ור"ע האי 5וזבחת פסח מאי

בהדיא כתיב בהו. וזה יהיה לך מקדשי הקדשים מן האש לכל מנחתם ולכל אשמם וסמיך ליה בקדש הקדשים וגו' (במדבר יח): **מריבויא דקראי אתי.** דיאכל אותו: **איכא דמייתי.** זבחי שלמי ציבור ממנחה ואיכא דמייתי מרבויא דקרא: **חטאת מה חטאת מקדשה בבלוע.** דכתיב כל אשר יגע בבשרה (ויקרא ו) ואמרי' (זבחים דף צז:) עד שיבלע בבשרה כגון שהיו שתי חתיכות אחת שלמים ואחת של בשר חטאת ונפל מן החטאת על השלמים ונבלע בה יאכל כחומר שבה ליום ולילה כחטאת: **מה אשם אין שפיר ושליא.** הולד קדוש כאן כשהן במעיהן: **דקסבר ולדות קדשים בהוייתן הן קדושים.** כשיולדו ולא במעי אמן: **ודנין אפשר.** נקבה דיש בה שליא מאשם זכר דאין לו שליא: **מה מילואים מותריהם בשריפה.** דכתיב ואם יותר (ב ד) מבשר המילואים מן הלחם עד הבקר ושרפת את הנותר באש וגו' (שמות כט): **ואין מותריהן בעלי חיים בשריפה.** דבמילואים לא הפרישו שום בהמה לאחריות ולא היה שם בעלי חיים מותר: **אף כל** י) [מותריהן בשריפה] ואין מותריהן בבעלי חיים בשריפה. שאם הפריש ב' חטאות לאחריות ונתכפר באחד מהן אין השני לאיבוד אלא ירעה עד שיסתאב וכו': **מה שלמים מפגלים.** שהתודה מפגלת את הלחם ומתפגלין עצמן אם חישב כהן דעיקר פיגול בשלמים כתיב אף כל מפגלין כגון זבחי שלמי ציבור מפגלין את שתי הלחם: ור"ע מפרש לקרא בעניא אחרינא מנחה מה מנחה מקדשת בבלוע דכתיב במנחה כל (הנוגע בה יקדש כ): **אי כתב רחמנא במנחה.** דמקדשת בבלוע: **הוה אמינא משום דרכיכא.** שהיא סולת בלעה: **אבל חטאת.** דלא רכיך אימא לא: **קדיר.** כורסטרייט בלע"ז שנבלע ביותר: **אף כל.** בין פסח בין תודה אין בא אלא מן החולין ומהכא נפקא ליה לרבי עקיבא: **ובידו הימנית.** דכתיב בה אצבע וכהונה: **מביום צוותו נפקא.** חטאת ושאר זבחים: **מה אשם עצמותיו מותרין.** שהרי בשרו מותר. ולא כתיב ל) אשם אלא משום דבעי לפרושי קרא כל חד וחד בפני עצמו והוא הדין דאפי' שאר זבחים עצמותיו מותרין כדאמר במס' פסחים (דף פג.) אבל העצמות והגידין ישרפו לששה עשר ואמרינן הני עצמות היכי דמי אי דלית בהו מוחא לשדינהו אלא דעצמות מותרין: **אף כל.** אפילו עולה עצמותיהן מותרין כדאמרינן במסכת זבחים מ) פרשו הן אפילו בראש המזבח ירדו ושריין אפילו לקתתא דסכיני: **ור"ע.** דמפיק לפסח דבא מן החולין מחטאת: **האי וזבחת פסח**

רש"י כת"י

בהדיא כתיב בהו. בנו את אהרן ט): **אי שלמי צבור.** כבשי עצרת: **בקדש הקדשים תאכלנו כל זכר (בכהנים) יאכל אותו.** לעיל מיניה כתיב וזה יהיה לכם מקדש הקדשים מן האש וגו' וכתיב בתרי' בקדש הקדשים תאכלנו דלא צריך דהא בכל הנך דכתיב בקרא דלעיל מיניה בכוליה כתיב זכרים בנו את אהרן ריבויא הוא ללמד על כבשי העצרת דהם נמי נקראו קדשים דכתיב ס) קדש יהיו לה' לכהן: **מה חטאת מקדש בבלוע.** דאם בלע בשר שלמים מבשר חטאת יש להם דין חטאת ליאכל ליום ולילה כדאמרי' בפסחים (מב.) כל אשר יגע בבשרה יקדש ע) להיות כמוה שאם פסולה תפסל ואם כשרה יאכל כחמור שבה: **אף כל מקדש בבלוע.** שאם בלע קרבן קל מן החמור קדוש כמוהו או קרבן כשר מן הפסול פסול כמוהו: **מה אשם אין שפיר ושליא קדוש בו.** דלעולם לא ימצא באשם שפיר ושליא דכל אשמות זכרים הם: **אף כל.** קרבנות שמצאו בתוכן שפיר ושליא אינן קדושים דקסבר ולדות קדשים בהוייתן כשנולדים הם קדושים ולא במעי אמן: **ודנין אפשר.** שאר קרבנות הבאים נקבה ואפשר להיות בה בתוכן שפיר ושליא: **משאי אפשר.** מאשם דזכר הוא. ולהכי נקט לשון בהוייתן משום הא דולדות קדושים נפקא לן בפרק קמא דבכורות (יד:) מיהיו לך דכתיב פ) רק קדשיך אלו התמורות אשר יהיו לך אלו הולדות: **מה מילואים כו'.** דכתיב צ) ואם יותר מבשר מילואים וגו': **ואין בעלי חיים מותריהן בשריפה.** שלא מצינו שריפה במילואים אלא בבשר לאחר שחיטה: **אף כל.** קרבנות: **מותריהן.** שנותר חוץ לזמן אכילה לשריפה. ולחטאת ולאשם איצטריך דאשלמים כתיב שריפה בהדיא ק): **ואין בעלי חיים מותריהן בשריפה.** כגון אם הפריש שני קרבנות לאחריות או קרבן מעוברת הוי השני מותר: **מה שלמים מפגלין.** נסכים כדאמרי' בהקומץ ר) הזבח מפגל את הנסכים: **ומתפגלין.** הם עצמן: **אף כל כו'.** ולהכי גמר משלמים דעיקר פיגול בשלמים כתיב ש): **מנחה מקדשת בבלוע.** דכתיב ביה נמי כל אשר יגע בהם יקדש ת) ואמרי' בת"כ א) יכול אפי' לא בלע ת"ל בהם עד שיבלע. וה"ה נמי דהוה מצי למגמר מחטאת אלא דכולי קרא דריש מכל חד מילתא ומיבעי ליה חטאת לדרשא אחרינא: **ואיצטריך למיכתב כו'.** דמקדשין בבלוע: **קדיר.** טרטפיש"ט ונכנס הבלוע לתוכו מאד: **מה חטאת אינה באה אלא מן החולין.** כדגמרי' לקמיה: **וביום.** כדכתיב בפרשת יום הכפורים ב) כי ביום הזה יכפר עליכם: **ובידו הימנית.** דכתיב ג) אצבע וכהונה ואמרי' לקמן כל מקום שנאמר אצבע כו' דגמר מוטבל הכהן אצבעו הימנית בפ"ק (י.): **מה אשם עצמותיו מותרים.** בעצמות שאין בהם מוח דשריין אפי' לקתא דסכינא ואשם (ד)עצמותיו מותרים שהרי בשרו מותר ואין איסור נותר חל עליהם דאין נותר חל אלא על דבר הראוי לאכילה כדאמרי' בפסחים ד) העצמות והגידין ישרפו לששה עשר והוינן בה אי דלית בהו מוחא לישדינהו אלמא היכא דאין ראוי לאכילה אין נותר חל: **אף כל.** אפי' עולה אע"ג דעולה כליל עצמותי' מותרים. והאי דנקט אשם טפי משום דמכל חד מייתי חדא דרשא ועוד באשם כתיב הוא ה) לאחר הקטרת אימורים ומשמע הוא אשם ולא עצמותיו אשם ומדרשא דחטאת נפקא ליה נמי לר' עקיבא דאין דבר שבחובה בא אלא מן החולין ועולה ומילואים דריש להו ר"ע כר' אליעזר: **ורבי עקיבא.** דנפקא ליה כל דבר שבחובה אינה באה אלא מן החולין מהכא: **האי וזבחת פסח.** דמתני' מאי דריש ביה:

בקדש הקדשים תאכלנו כל זכר בכהנים יאכל אותו קודש יהיה לימד על זבחי שלמי צבור כו'. האי קרא בפרשת קרח כתיב ואע"ג דזבחי שלמי צבור לא כתיבי התם כיון דכתיב בהאי קרא קדש יהיה לך וגבי כבשי עצרת כתיב בפרשת אמור אל הכהנים קדש יהיו לה' לכהן מסתברא דבדידה איירי ועוד יש לפרש משום דאיקרו קדש קדשים כדילפינן בפרק איזהו מקומן (זבחים נה.) ובפ"ב דערכין (דף יא:) מדכתיב על עולותיכם ועל זבחי שלמיכם מה עולה קדשי קדשים אף זבחי שלמי צבור קדשי קדשים: **איכא** דנפקא ליה מהכא כו'. עוד יש תנא שלישי בפרק איזהו מקומן (זבחים נה.) ה] ו) [דאמר] אלא היקשא למאי אתא מה חטאת לזכרי כהונה אף שלמי צבור לזכרי כהונה והא דלא מייתי ליה הכא משום דסוגיא דשמעתא היא ולא משכחת ליה ברייתא בהדיא: **מה** חטאת מקדשה בבלוע. הא דאמרי' בפרק גיד הנשה (חולין צח:) לא נצרכה ז) [אלא] לטעם כעיקר דבקדשים אסור והכא שרי ח) [ופריך] וליגמר מיניה גלי רחמנא גבי חטאת וכל אשר יגע בבשרה יקדש כו' ומשמע דשאר קדשים פשיטא ליה דילפינן מחטאת היינו מהיקשא דהכא: **אף** כל שאין שפיר ושליא קדוש בו'. פירש בקונט' בזבחים ט) ואין חלב ושתי הכליות של שליל שבמעיהן קריבין ומעולה לא הוה ליה למילף דכליל הוא אף כל אין שפיר ושליא קדוש בו לא מצי למימר דלא לעולות מדמית להו שהרי אף שאר הבשר י) אינו קרב. וולדות בהמות קדשים בהוייתן הם קדושים כשנולדו הם קדושים ולא במעי אמן י) דגמרי מאשם וכן משמע בפרק כילד מערימין (תמורה כה:) דלמאן דאית ליה בהוייתן הן קדושים הן עצמן חולין במעי אמן והא דתניא בריש בהמה המקשה (חולין עה.) מה חלב ושתי כליות האמורין באשם מולא מכלל שליל אף כל מולא מכלל שליל דמשמע דקדוש כשאר בשר בר מהקרבה ההוא תנא סבר במעי אמן הן קדושים ולכן איצטריך קרא למעט חלב ושתי כליות: **מה** שלמים מפגלין כו'. בסוף פרק שני דזבחים (דף כח:) איכא תנא דדריש לה מדכתיב ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו מה שלמים מפגלין ומתפגלין כו' וכן בפרק ב"ש (שם דף מד.) דריש לה נמי מהאי קרא מה שלמים מיוחדין שיש להן מתירין בין לאדם בין למזבח מפגלין ומתפגלין כו' פירש בקונטרס מפגלין את הנסכים אם חישב בזבח ובנסכים דמק דהוה מצי למימר שהדם מפגל את הבשר ובשר עצמו מתפגל: **מה** חטאת אינה באה אלא מן החולין כו'. תרתי דריש מחטאת דבכר דריש נמי מה חטאת בבלוע מקדשת: **כדי** נסבה. בסוף דם חטאת (זבחים דף צח. ושם) מסיק ואיבעית אימא סבר לה כר"ש דאמר אצבע לא בעיא כהונה כהונה בעיא אצבע אבל בפ"ק דחולין (דף כב. ושם) לא מסיק אלא ההוא שינויא לחודיה ונראה דלמ"ד (זבחים דף נ.) דבר הלמד בג"ש אינו חוזר ומלמד בהיקשא צריך לומר כדי נסבה דאצבע דחטאת גופיה יליף בגזירה שוה ממצורע דהיינו ימין לעיל בפ"ק (דף י.) ובפרק שני דזבחים (דף כד:) ואם כן לא מצי למילף מהיקש שאר קרבנות מחטאת: **מה** אשם עצמותיו מותרין. לעשות מהן כלים אני שמעתי שהרי נאכל לכהנים ונותר בעצמות לא שייך אלא בדבר הנאכל אף כל ואפילו עולה ומבעי ליה הא נמי מחטאת הוה מצי למילף ונראה בעיני דמלו יהיה יתירא נפקא ליה באשם דכתיב ביה לכהן אשר יכפר בו לו יהיה כך פי' בקונטרס בסוף דם חטאת (זבחים דף צח.) וקשיא דבההוא קרא כתיבי חטאת ואשם בפרשת צו את אהרן כחטאת כאשם תורה אחת להם הכהן אשר יכפר בו לו יהיה ובעולה נמי כתיב בקרא דבתריה עור העולה אשר הקריב לכהן לו יהיה (ויקרא ז) ועוד דרשינן בפרק המזבח מקדש (שם פו.) נאמר לו יהיה בעולה ונאמר לו יהיה באשם מה אשם עצמותיו מותרין אף עולה עצמותיה מותרין וקאמרינן התם מופני דאי לא מופני כו' אלמא כ) ממשמעות לו יהיה דריש ולא מיתורא ושם פי' בקונט' דפשיטא ליה באשם משום דאף בשרו מותר ולאו משום נותר דבשריפה לא שייך נותר אלא במידי דבר אכילה כדכתיב (ויקרא ז) והנותר מבשר הזבח ובפרק כילד צולין (פסחים דף פג.) מוכח בהדיא דאין נותר בעצמות וכאן פי' בקונט' דהא דפשיטא ליה באשם טפי משאר קרבנות הנאכלין משום דכתיב באשם הוא לאחר הקטרת אימורין דמשמע הוא אשם ואין עצמותיו אשם וצריך לדקדק למה לי תרי קראי לעצמות היקשא דהכא וגזירה שוה דלו יהיה בפרק המזבח מקדש (זבחים דף פו.):

ושלמים

עין משפט נר מצוה

א מיי' פ"י מהלכות מעה"ק הלכה ג:
מז ב מיי' פ"ח מהל' מעה"ק הל' טו:
מח ג מיי' פ"ד מהל' תמורה הל' ג ופ"ד מ"ד:
מט ד מיי' פ"ד מהל' מעה"ק הלכה א:
נ ה מיי' פ"ה מהל' ביאת מקדש הל' יח:
נא ו מיי' פ"י מהל' מעשה קרבנות הל' י:

◆

רבינו גרשום

מה חטאת מקדשת בבלוע. דכתיב כל אשר יגע בבשרה יקדש יכול אפילו נגע ת"ל בבשרה עד שיבלע בבשרה כמו אם היו ב' חתיכות א' של בשר שלמים וא' של בשר חטאת ונפל מזו לזו ובלע זו מזו יאכל כחמור שבה כחטאת ליום ולילה עד חצות: מה אשם אין שפיר ושליא קדוש בו דזכר הוא אף כל קדשים אין שפיר ושליא קדוש בם דקסבר וולדות קדשים בהוייתן הן קדושין כשיולדו ולא במעי אמן: ודנין אפשר. נקבה שיש לה שליא מזכר שאין לו שליא: מה מלואין מותריהן בשריפה. דכתיב ואם יותר מבשר המלואים ומן הלחם עד הבקר ושרפת את הנותר. אבל אם נשאר בהן בעלי חיים אינן בשרפה: מה שלמים מפגלין. כדאמר הזבח מפגל את הנסכים: ומתפגלין. אם חישב בעצמן: ור' עקיבא מפרש לקרא מה מנחה מקדשת בבלוע. דכתיב גבי מנחה כל הנוגע בהם יקדש: אי כתב רחמנא במנחה. דמקדשת בבלוע: משום דרכיכה. דסלת בלעא אבל חטאת דלא רכיך אימא לא: אגב דשמן קדור א) בלעו ובולע מפני שהוא חם: אף כל. בין פסח ובין תודה ושאר זבחים אינו בא אלא מן החולין: ובידו הימנית. דכתיב בה כהונה: מה אשם עצמותיו מותרין. ולא נסיב אשם אלא משום דקא מפרש קרא כל אחד בפני עצמו והוא הדין דאפי' שאר זבחים מותרין כדאמרי' במס' פסחים אבל העצמות והגידים ישרפו לששה עשר. ואמרי' הני עצמות היכי דמי אי דלית בהו מוח לשדינהו אלמא דעצמות מותרין: אף כל אפילו עולה עצמות מותרין כדאמרי' במסכת זבחים פושו אפי' הן בראש המזבח ירדו ושריין אפילו לקתתא דסכיני: לר' עקיבא. דנפקא ליה (מרפסח) [ודבר שבחובה אינן בא (אלא) מן החולין מחטאת האי וזבחת פסח מאי דריש ביה:

א) אולי צ"ל קדיר נכנס בו ובולע ביותר מפני וכו'.

◆

שיטה מקובצת

א) כתיב בהו: ב) חטאת מה (זבחים דף צח): ג) משל צבור ולא משל: ד) יותר מבשר: ה) מקומן דאמר: ו) דגמרי מאשם עכ"ל הקונטרס משמע מתוך פירושו דדוקא חלב ושתי כליות הוא דאין קדושים ליקרב אבל ולדות גופן הן וליתא [וכן משמע כרו]:

מסורת הש"ס

א) זבחים נה., ב) [זבחים קיד. יש"נ], ג) שם מח: נה., ד) [עי' תוס' זבחים ב. ד"ה לשם], ה) [עי' תוס' לעיל ב. ד"ה כל המנחות], ו) חולין כב. זבחים נה., ז) [ד"ה ה. ופ"ג], ח) חולין כב. זבחים נה., ט) גם זה שם, י) בי' ל"ק, כ) [נ"ל אשר יגע בהם יקדש, ויקרא ו], ל) בס"א: נשיב, מ) [דף פה: פו.], נ) ויקרא ו. ז. ס) ויקרא כג. ע) שם ו, פ) דברים יב. צ) שמות כט, ק) ויקרא ז, ר) לעיל טו:. ש) ויקרא ז, ת) שם ו, א) לו סוף פרשה ג, ב) ויקרא טז. ג) ויקרא ד. ד) דף פג., ה) ויקרא ז, ו) ל"ק, ז) ל"ק, ט) [דף נח.] כ' מהרש"ק דבר תוס' שבכאן יש בהם חסרון וסיכר ועי' תוס' דזבחים דף נח. וע"פ דבריהם שם הגיה כאן, י) אינו קרב ומש"ה במרינן אלאשם הס"ד ואח"כ מ"ה וולדות כו'. ל"ק, כ) צ"ל לא ממשמעות דלו יהיה כו'. ל"ק.

◆

תורה אור השלם

1. בְּקֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים תֹּאכְלֶנּוּ כָּל זָכָר יֹאכַל אֹתוֹ קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָּךְ: במדבר יח י
2. זֹאת הַתּוֹרָה לָעֹלָה לַמִּנְחָה וְלַחַטָּאת וְלָאָשָׁם וְלַמִּלּוּאִים וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים: ויקרא ז לז
3. וְהִקְרִיב אַהֲרֹן אֶת פַּר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לוֹ וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ: ויקרא טז ו
4. אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֶת מֹשֶׁה בְּהַר סִינָי בְּיוֹם צַוֹּתוֹ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהַקְרִיב אֶת קָרְבְּנֵיהֶם לַיְיָ בְּמִדְבַּר סִינָי: ויקרא ז לח
5. וְזָבַחְתָּ פֶּסַח לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ צֹאן וּבָקָר בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם: דברים טז ב

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' מה מילואים וכו' ואין (אכ) מותריהן בעלי חיים בשריפה אף כל מותריהן בשריפה ואין מותריהן בשריפה ואין מותריהן בעלי חיים בשריפה: (ב) רש"י ד"ה מה מילואים וכו' ואם יותר מבשר:

◆

גליון הש"ס

גמ' משלו ולא משל מעשר. עי' תוס' ריש מסכתין:

◆

לעזי רש"י

כורשטריי"ט, טראשטיש"ט [טרישטריש"ט], מחלחל.

◆

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת